

Berenika Ovčáčková

Narodila se 7. února 1964 v Ostravě. V letech 1986 – 1991 studovala na Akademii výtvarných umění v Praze v ateliéru grafiky profesora Ladislava Čepeláka, ve kterém prošla školením v klasických grafických technikách. Kromě grafiky se věnuje i malbě. Poprvé samostatně vystavovala v roce 1993 v dnes již legendární Galerii Fronta v Praze. Od roku 2001 je členkou SČGU Hollar. Má za sebou více než desítku samostatných výstav. Každoročně se účastní výstavy – přehlídky současné grafiky Grafika roku, na které obdržela již několik cen. V roce 2006 reprezentovala Českou republiku na samostatné výstavě v Českém centru v Bruselu. Žije a pracuje v Praze.

Dojde-li v autorově díle k významovému nebo formálnímu posunu, je to vždy mimořádná příležitost pro to, aby potenciál, který se v jeho novém nakročení do budoucna otevírá, mohl být reflektován a zaznamenán. Proces uměleckého zrání jakoby v těchto zlomových okamžicích obnažoval sám sebe. Jakoby se v těchto okamžicích nechtěně samo od sebe ukazovalo cosi, co mělo a chtělo zůstat skryto. Myslím, že aktuální práce Bereniky Ovčáčkové jsou důkazem toho, že se autorka nachází právě v takovém zlomovém bodě, v němž s velkou pravděpodobností dochází k vytčení úběžníků jejího dalšího uměleckého směřování.

Berenika Ovčáčková má za sebou školení na pražské AVU u tak výrazných a výjimečných osobností jako Ladislav Čepelák a Dalibor Chatrný. Přidá-li se k tomu možná odmítání, ale nedementovatelný vliv rodního prostředí, vše dohromady to vytváří velké přísliby do budoucna. Berenika Ovčáčková tato očekávání potvrdila již dávno. Viděno pod úhlem jejich listů z posledních dvou let se dá s jistotou prohlásit, že tato očekávání už také dalece předčila.

Ačkoliv nepatří k autorům, kteří musí svá díla nesčetněkrát „protočit“ na všech možných a nemožných výstavách tam i onde, ačkoliv se tedy s její tvorbou neseškáváme tak často, jak by si její tisky zasloužily, přesto vždy přijde s něčím, co ukáže a potvrdí, že krize klasického grafického umění, často skloňovaná a nejčastěji viděná prizmatem moderních digitálních technologií se jí v žádném případě netýká, a že je tato krize u řady autorů spíše jen potvrzením jejich neochoty věnovat se grafické práci systematicky a s nasazením, jež s sebou nutně musí nést oběti.

Už od počátku se v jejím díle objevuje řada motivů, které se budou uplatňovat na většině jejích grafických listů. V této souvislosti bývá zmiňováno propojení s pop-artovou poetikou, doplněnou sklonem ke grotesce a sarkasmu. Další důležitý rys autorčiny tvorby vychází z její záliby v kombinování různorodých technik, založeném na jejich bravurním technickém zvládnutí. Už od počátku 90. let na svých serigrafických propojovala monochromní výraznou plochu se skrumážovitě podanými liniemi, vzdáleně připomínajícími pravěké „makarónské“ záznamy v měkkém jílu (Z cyklu V prostoru a v čase, 1991). Už tady se objevují dva základní komponenty jejího výtvarného jazyka – výrazná barevná (monochromní, nevalérovaná) plocha a uvolněně vedená čára. Od serigrafii autorka vzápětí postoupila ke kombinovaným technikám. Na ploše spojovala lept a koláž (např. Poslední soud, 1992; Oranžová d'áblice, 1992). V jejich symbióze znovu rezonuje vztah plochy a linie. Oscilace mezi leptem, charakteristickým svou měkkou kresbou a koláží, založenou na kombinaci různobarevných ploch pa-

píru, přinesla ve svém důsledku strukturovanější grafickou výpověď, v níž se už naplno projevila její sklon k experimentu s tradičními i moderními grafickými technikami a také tihnutí k barevné nadsázce, které se bude projevovat i v jejích dalších grafických listech. Z používaných znaků a symbolů také zároveň začala krystalizovat figura. Charakteristický je také autorčin pozvolný, ale systematický posun ke stále sumárnějšímu podání, jenž je výrazem snahy o bezprostřední a syrové působení její umělecké výpovědi. Co se v počátcích jevílo jako jasný příklon k už jednou zmiňovanému pop-artu, dá se prizmatem jednoho z jejích dosud posledních grafických cyklů (F. Kafka: Proces, 2006) vnímat také jako zcela zřetelný pokus o navázání respektive parafrázování grafické produkce z počátku 20. století. Přehodnocování těchto východisek s výrazně existenciálním a symbolickým podtýktem se částečně projevilo už v cyklu serografií Erotikon z roku 2001. Ve snaze působit co nejsyrověji využila autorka průvodního jevu ztrátové komprimace obrazu. Tento jev se při náležitém zvětšení projeví neostrostí charakteristickou tím, že obrysové linie jsou rozbity do sledu malých kostiček - pixelů. Redukcí barvy i střídáním rozvinutím námětu vytvořila prostor pro soustředění se na téma lidské intimity, které: „je i bez velkých efektů dostatečně nosné.“ (Berenika Ovčáčková 2004).

Název cyklu pěti serografií „Bublíny“ (2005-2006) naproti tomu odkazuje ke komiksově poetice. Námět není na ploše rozčleněn do sledu jednotlivých okének, ale je pojednán jako klasický obrazový výjev s tím rozdílem, že komentářem události a zároveň odkazem ke komiksově formě je citoslovce uvedené v bublině v dolní části obrazu. Komiksově seriality zde tedy není dosaženo sledem polí na jednom listu, ale navažujícími samostatnými výjevy. Tím je ještě více zdůrazněno ono „nevyřčené“, které prostupuje jednotlivými listy, obdobně jako se jednotlivé motivy na těchto listech vzájemně transparentně překrývají.

Narozdíl od barevné oprostěnosti předešlého cyklu nastupuje v už jednou zmiňovaném Kafkovi (2006) práce s výraznou barevností a kontrastností. Ačkoliv se jedná o počítačové grafiky, dosahuje v nich B. Ovčáčková podobných efektů jako kdysi Josef Váchal. Podobně jako on a jako F. Kafka propojuje autorka tragické s komickým na jedné ploše, přičemž jedno je zde umně skryto za druhým. Záměrně nepřesně definované barevné plochy, v nichž zaznívá disharmonický trojzvuk žluté, fialové a zelené, jsou zřejmou evokací rozpadu jednoznačnosti a definitivnosti. Jak je třeba vnímat tyto listy? Asi stejným způsobem jako čist Kafku. Odpověď musí najít každý sám u sebe až poté, co se s dílem seznámí, aby se k němu mohl znovu vrátit.

Martin Mikolášek

Galerie Magna, Bieblova 3, 702 00 Ostrava / výstava potrvá od 27.6. do 3.8.2007

Tento projekt je realizován za finanční podpory statutárního města Ostravy a Městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz

z cyklu „Franz Kafka: Proces“, 2006, digitální tisk, 64 x 64 cm